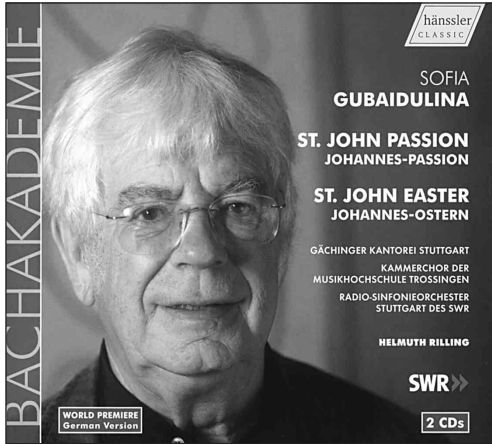

CD

SINDS 1985 woont en werkt componiste Sofia Gubaidulina in de buurt van Hamburg, maar eigenlijk komt zij uit Tartarije, een van de vele gewezen Sovjetrepublieken. Daarmee put ze aan twee bronnen: klassieke vorming en oosterse gevoeligheid. De beroemde Shostakovitsj gaf haar de raad niet om te kijken naar de partijgetrouwe en partijdige kritiek, en haar eigen weg te zoeken.

Gubaidulina is een belijdende christen en heeft meerdere religieuze composities op haar naam staan. Voor het jaar 2000 bestelden de Internationale Bachakademie Stuttgart en de Norddeutsche Rundfunk een millenniumcompositie. Het werd uiteindelijk een geheel nieuwe Johannespassie, die bijzonder goed werd onthaald bij de première in 2000. Niet enkel is de muziek indrukwekkend, ook de prestatie van koren en solisten (met de ijzersterke bas Nicholas Isherwood als verteller) en van het symfonisch orkest van Radio Stuttgart verdient veel lof. Dirigent Helmuth Rilling heeft hard gewerkt.

Het werk bestaat thans uit twee delen: de passie wordt immers gevolgd door een beduidend korter paasatorium volgens Sint-Jan. Oorspronkelijk was de tekst in het Russisch, later werden zowel de tekst als de muziek door de componiste gereviseerd en aangepast aan het Duits. De première van de Duitse versie vond nog maar pas plaats, in november 2007, in de Frauenkirche van Leipzig. Kortom, dit is brandnieuw werk.

Gubaidulina's oeuvre is gekenmerkt door een grote openheid voor het mysterie. Het is pure orthodoxie. God, weliswaar hemelhoog verheven, laat zich toch af en toe ervaren in het hart van het menselijke bestaan. Maar niet op een onomstotelijke manier: mysterieus doorbreekt God het gebeuren en geeft de aandachtige toeschouwer of luisteraar een doorkijkje, een voorsmaak van de hemel. Muzikaal maakt de kunstenaar dit duidelijk doordat zij – en dat in vrijwel al haar werk – momenten en motieven inlast die de gebruikelijke orde omvergooien. De muziek wordt daardoor zelf door 'iets anders' overstegen.

Muziek is een voorspel voor een in wezen ongrijpbaar iets of iemand, een aanwezigheid die zelfs niet in het meest abstracte notenbeeld kan gevangen worden. Het ligt dan ook voor de hand dat Gubaidulina's meditatie over het lijden en sterven van Christus en over de verrijzenis met Pasen deze componiste ter harte gaat. Gubaidulina schrijft geen makkelijke deuntjes, maar compromisloze muziek waarin de hele schepping geconfronteerd wordt met de eigen beangstigende sterfelijkheid waarin het geheim van Gods levengevende liefde bij flarden doorbreekt. Adembenemend! (JC)

Sofia Gubaidulina, Johannes-Passion. Johannes-Ostern, door Julia Sukmanova (sopraan), Corby Welch (tenor), Bernd Valentin (bariton), Nicholas Isherwood (bas), de Gächinger Kantorei Stuttgart, het Kammerchor der Musikhochschule Trossingen en het Radio-Sinfonieorchester Stuttgart des SWR, alles onder de leiding van Helmuth Rilling, 2 cd's, Hänssler Classic (distributie Coda), CD 98.289, 35,15 euro.

TIJDSCHRIFT

HET meinumner van *Streven* brengt onder meer een artikel van de hand van essayist Ludo Abicht over de relatie tussen de erfenis van de radicale Verlichting en het christendom. „Het wordt tijd voor een herwaardering van het radicale humanisme van de evangelische boodschap en het besef van de noodzaak van een aan de eenentwintigste eeuw aangepaste vorm van zingeving“, stelt hij boud.

In dit nummer ook de neerslag van een toespraak van jezuïetenprovinciaal Jan Koenot over de eigenheid van het jezuïetenonderwijs. (EDS)

Een los nummer van *Streven* kost 8 euro. Prinsstraat 15, 2000 Antwerpen, telefoon 03/212.10.20, e-mail streven@skynet.be.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

WACHTEN OP DE BELGEN?

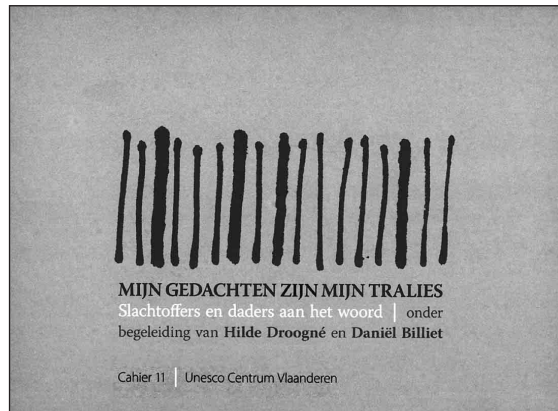
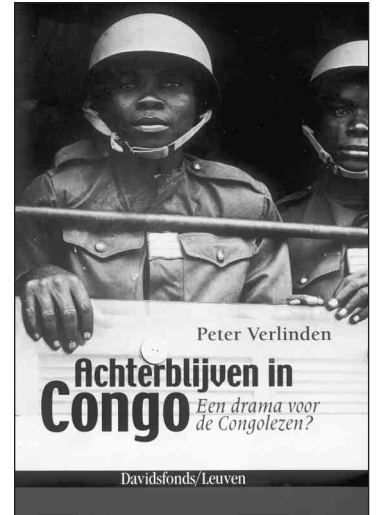
PETER Verlinden, journalist voor de vrt-nieuwdienst, is een gepassioneerde Congokenner. Niet alleen verzorgt hij voor de openbare omroep de verslaggeving uit de regio, hij schreef de voorbije jaren al enkele boeken over het toenmalige Belgisch Congo. De periode van de kolonisering werd daarbij steeds bekeken vanuit de ogen van de landgenoten die neerstreken in Centraal-Afrika en in 1960 bij de onafhankelijkheid massaal de biezen pakten.

In het derde deel van zijn trilogie geeft Verlinden het woord aan Congolezen die terugblikken op het einde van Belgisch Congo en de (dramatische) eerste maanden na 's lands onafhankelijkheid. Het boek bestaat dus uit interviews met (al wat oudere) Congolezen, zowel voor- aanstaande als eenvoudige mensen, hier en daar aangevuld met inzichten uit de recente literatuur betreffende deze cruciale periode.

Het lezen van de verhalen blijkt behoorlijk schokkend. Niet weinig valt de opmerking dat het „vroeger beter was“. Nostalgie naar de Belgische periode is vandaag de algemene teneur in Congo. Ook bij jonge mensen. Niet omdat het toen zo goed was, wel omdat het nu zo slecht is. Tegelijk verbloemen vele geïnterviewden niet dat niet weinig koloniale hen slecht behandelden en op hen neerkeken. *Flamand* was dan ook een woord dat afschuw opriep. We leren ook dat de Kerk na 1960 rechtep kon blijven, omdat al lang vóór de onafhankelijkheid werd gewerkt aan de vorming van een inlandse clerus en vele Congolezen op voet van gelijkheid stonden met 'hun' missionarissen.

De voorbije jaren maakten historici brandhout van het Congoleid in de jaren 1950 en kwam de bijzonder heikele politieke houding van België tegenover 1960 opnieuw onder de loep. „De Belgen hebben ons in de steek gelaten“, klinkt het bitter bij verschillende geïnterviewden. (EDS)

Peter Verlinden, *Achterblijven in Congo. Een drama voor de Congolezen?*, Davidsfonds, Leuven, 2008, 208 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 5826 525 8.

DADERS EN SLACHTOFFERS SCHRIJVEN ZICH VRIJ

WIE zal na het lezen van *Mijn gedachten zijn mijn tralies* nog ongenueanceerd denken over dader- en slachtofferschap? Niemand die immers onberoerd blijft bij dit boek, het resultaat van een herstelgericht schrijfproject in het Antwerps arresthuis in de Begijnenstraat.

Twee schrijfdocenten gingen enthousiast aan het werk, zowel met daders als slachtoffers. Bedoeling was dat beide partijen hun gevoelens rauw zouden beschrijven. De daders werden aangemoedigd om op literaire wijze over verleden, heden en toekomst te pen- nen. Een leerproces voor velen van hen.

Het boek is op zichzelf al een bewijs dat herstelgericht werken met gevangenen vruchten afwerpt. Gedeteneerden toekomst geven heeft niets te maken met gebrek aan respect voor slachtoffers of permissiviteit. Opsluiting doet hoe dan ook stilstaan. Wordt die stilstand zinvol ingevuld, dan kan de dader ooit weer iets positiefs betekenen voor de samenleving. Voor slachtoffers bestaat er geen grotere troost dan dat de dader berouw toont en na een rechtmatige straf een nieuwe weg inslaat.

Met de harde kaft, het modieuze kleine formaat en knappe zwart-wit foto's (gemaakt door gevangenen in het kader van een workshop fotografie) werd *Mijn gedachten zijn mijn tralies* een bijzondere uitgave. (LW)

Mijn gedachten zijn mijn tralies, onder begeleiding van Hilde Droogné en Daniël Billiet, Cahier 11 in de reeks van het Unesco Centrum Vlaanderen, EPO, 2007, 160 blz., 15 euro, ISBN 978 90 6445 471 4.

FOTO'S EN GEDICHTEN

EEN mooie uitgave met zwart-wit foto's en gedichten op edel papier, dat is *Drijfanker* zeker. De bundel bevat poëtisch werk van Gerda Berckmoes. Deze lerares Nederlands publiceerde al in verscheidene tijdschriften, waaronder *Vlaanderen*. Anton Van Wilderode nam enkele gedichten van haar op in een bloemlezing en ook bij het Poëziecentrum is Gerda Berckmoes geen onbekende. In haar bundel *Drijfanker* wekt de dichteres haar oudere zus weer tot leven. „Als Orfeus gaat ze op reis naar het Hades, vast gelovend in de kracht van de liefde en van het woord“, aldus Aleidis Dierick in een nawoord.

Religieus is de dichtbundel in de zin dat de dood voor Berckmoes duidelijk geen eindpunt is. „Doden verwerven een taal/van voor het begin“, luidt de aanhef van het laatste pareltje uit de vijftig bladzijden tellende bundel. „De verzegelde mond/die zich moeiteloos opent“, gaat het verder. Om even later te eindigen met het verstillende „taal die ik onthutst beluister/weerloos beroofd van/wederwoord ik/luister.“ De suggestieve foto's zijn van cursisten en leraars van het Fotonhuis, het atelier fotografie van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten Brugge. Poëzie is wellicht een moeilijk genre, het publiek beperkt. Maar wie de moeite doet om even stil te staan bij de gedichten in deze bundel, en zo bij leven en dood, zal het zich niet beklagen. (LW)

Gerda Berckmoes, *Drijfanker*, uitgegeven in eigen beheer, 2007, 50 blz., 15 euro. Te bestellen via overschrijving op rekeningnummer 737-2201804-44 van Gerda Berckmoes met vermelding „Drijfanker“. Voor meer info kan u mailen naar de dichteres, gerda.berckmoes@skynet.be.

